

**SAMORZĄD TERYTORIALNY
W POLSCE I PORTUGALII**

ANALIZA PRAWNOPORÓWNAWCZA

**LOCAL GOVERNMENT
IN POLAND AND PORTUGAL**

COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS

AUTORZY:

BOGDAN DOLNICKI – PROFESOR ZWYCZAJNY DOKTOR HABILITOWANY
NAUK PRAWNYCH, KIEROWNIK KATEDRY PRAWA SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI
UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

RENATA CYBULSKA – DOKTOR NAUK PRAWNYCH, ADIUNKT W KATEDRZE
PRAWA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI
UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

JOANNA JAGODA – DOKTOR HABILITOWANY NAUK PRAWNYCH,
PROFESOR UNIwersytetu Śląskiego w KATEDRZE PRAWA
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA WYDZIALE PRAWA I ADMINISTRACJI
UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

ANNA ŁABNO – PROFESOR DOKTOR HABILITOWANY NAUK PRAWNYCH,
KIEROWNIK KATEDRY PRAWA KONSTITUCYJNEGO WYDZIAŁU PRAWA
I ADMINISTRACJI UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

ROMAN MARCHAJ – DOKTOR NAUK PRAWNYCH, ASYSTENT
W KATEDRZE PRAWA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA WYDZIALE
PRAWA I ADMINISTRACJI UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

ALEKSANDER MAREKWIA – DOKTOR NAUK PRAWNYCH, ADIUNKT
W KATEDRZE PRAWA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA WYDZIALE PRAWA
I ADMINISTRACJI UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

ANNA WIERZBICA – DOKTOR HABILITOWANY NAUK PRAWNYCH,
ADIUNKT W KATEDRZE PRAWA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA WYDZIALE
PRAWA I ADMINISTRACJI UNIwersytetu Śląskiego w Katowicach

JOÃO CAUPERS – DOKTOR NAUK PRAWNYCH, PROFESOR ZWYCZAJNY,
WYDZIAŁ PRAWA, UNIwersytet Nova w Lizbonie

ISABEL CELESTE FONSECA – DOKTOR NAUK PRAWNYCH,
PROFESOR, KATEDRA PRAWA, UNIwersytet w Minho

ANA RAQUEL MONIZ – DOKTOR NAUK PRAWNYCH, PROFESOR,
WYDZIAŁ PRAWA, UNIwersytet w Coimbrze

ANTÓNIO LORENA DE SÈVES – MAGISTER NAUK PRAWNYCH,
WYDZIAŁ PRAWA, UNIwersytet Nova w Lizbonie

SAMORZĄD TERYTORIALNY W POLSCE I PORTUGALII

ANALIZA PRAWNOPORÓWNAWCZA

LOCAL GOVERNMENT IN POLAND AND PORTUGAL

COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS

redakcja naukowa
Bogdan Dolnicki

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2015

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Śląski w Katowicach

Stan prawny na 1 lipca 2015 r.

Wydawca
Izabella Matecka

Redaktor prowadzący
Joanna Maź

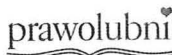
Tłumaczenie
Anna Sorówka-Łach

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Rybczyńska

Łamanie
Andrzej Gudowski

Układ typograficzny
Marta Baranowska

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN 978-83-264-8221-2

ISSN 1897-4392

Wydane przez:
Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści/Contents

Wstęp / 7

Introduction / 9

Polska / 11

Anna Łabno

I. System rządów w Rzeczypospolitej Polskiej / 13

Bogdan Dolnicki

II. Miejsce samorządu terytorialnego w polskich konstytucjach / 41

Roman Marchaj, Anna Wierzbica, Aleksander Marekwia

III. Jednostki samorządu terytorialnego / 60

Renata Cybułska

IV. Wybory organów samorządowych / 131

Joanna Jagoda

V. Nadzór nad samorządem terytorialnym / 148

Poland / 185

Anna Łabno

I. The system of government of the Republic of Poland / 187

Bogdan Dolnicki

II. The place of local self-government in the Polish constitutions / 216

Roman Marchaj, Anna Wierzbica, Aleksander Marekvia

III. Local government divisions / 235

Renata Cybulska

IV. Elections of self-government bodies / 306

Joanna Jagoda

V. Supervision of local self-government / 323

Portugal / 359

João Caupers, Ana Raquel Moniz, Isabel Celeste Fonseca,

António Lorena de Sêves

I. The system of government / 361

II. The place of local government in the constitution / 368

III. Local government divisions / 371

IV. Supervision/control of regional and local government / 399

Portugalia / 441

João Caupers, Ana Raquel Moniz, Isabel Celeste Fonseca,

António Lorena de Sêves

I. System rządów / 443

II. Miejsce samorządu terytorialnego w Konstytucji / 451

III. Jednostki samorządu terytorialnego / 454

IV. Nadzór/kontrola nad samorządem regionalnym i lokalnym / 484

Bogdan Dolnicki – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, kierownik Katedry Prawa Samorządu Terytorialnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; radca prawny specjalizujący się w problematyce samorządowej; autor ponad stu prac naukowych z zakresu prawa administracyjnego oraz prawa samorządu terytorialnego.

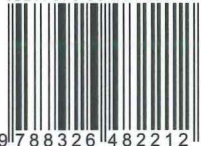
■ W opracowaniu zawarto analizę polskiego i portugalskiego ustroju samorządu terytorialnego oraz porównanie tych dwóch systemów administracji publicznej. Wśród omawianych tematów znalazły się zagadnienia mogące stanowić przyczynek do wzajemnej wymiany doświadczeń w zakresie szeroko rozumianej praktyki samorządu terytorialnego, takie jak:

- konstytucyjne usytuowanie polskiego i portugalskiego samorządu terytorialnego w ustroju państwowym,
- rola, znaczenie i zadania lokalnych oraz regionalnych jednostek samorządu terytorialnego,
- pozycja prawna organów samorządowych.

■ Publikacja stanowi efekt międzynarodowego projektu badawczego zrealizowanego przez pracowników Katedry Prawa Samorządu Terytorialnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz portugalskich pracowników naukowych wydziałów prawa Uniwersytetu Nova w Lizbonie, Uniwersytetu w Coimbrze oraz Uniwersytetu w Minho. Monografia, w polskiej i angielskiej wersji językowej, stanowi istotny wkład nie tylko w rozwój polskiej i portugalskiej nauki w zakresie prawa administracyjnego – jest także cennym źródłem wiedzy dla praktyków prawa samorządu terytorialnego.

■ Książka jest przeznaczona dla praktyków samorządu terytorialnego, dla których doświadczenia portugalskie mogą się okazać bardzo interesujące z punktu widzenia dalszego rozwoju polskiego samorządu terytorialnego, doktorantów i pracowników naukowych akademickich oraz uniwersyteckich wydziałów prawa, administracji, politologii, socjologii oraz stosunków międzynarodowych.

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-264-8221-2

9 788326 482212

Cena 99 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01

zamowienia.książki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

9788326482212 W01P01